

Helse- og omsorgskomiteen ber om innspill til lovforslaget til: Endringer i smittevernloven og helseberedskapsloven (isolering og smittekarantene m.m.) Prop. 127 L (2022-2023)

Juristforbundet har ikke konkrete innspill til selve lovforslaget, men vi mener likevel det er behov for å påpeke noen viktige betraktninger rundt denne lovgivningen som komiteen bør ta med seg i sitt videre arbeid. For ordens skyld påpekes at Juristforbundet ikke var høringsinstans når departementet sendte forslaget på høring.

Som omtalt i proposisjonen arbeides det med en mer helhetlig gjennomgang av lovverket på dette området. Det vi påpeker her vil være enda viktigere prinsipper og betraktninger for lovgiver å ha med seg i det kommende arbeidet.

Juristforbundet har nylig levert hørings svar til Koronautvalgets rapport, NOU 2023: 16 Evaluering av pandemihåndteringen. Derfra hitsettes:

«I sin kommentar «Long Covid for rettsstaten» (Aftenposten nett 31.05.2023) skriver kommentator Harald Stanghelle følgende: «Ingen aner hvordan den neste krisen blir. Vi bare vet at den kommer. Den kan bli mer polarisert og enda mer dramatisk. Derfor er det så viktig å ha de rettslige og politiske rammene på plass».

(...) Spørsmålet er om de ulike evalueringene har tatt innover seg at pandemien og viruset ble håndtert via juss og rettsregler, ikke bare fra sentralt hold, men også lokalt i landets mange små og store kommuner.

Juristforbundet stiller følgende spørsmål som utgangspunkt for vurderingen av koronautvalgets rapport og hva vi forventer av myndighetenes arbeid med å forberede oss på neste og trolig enda større krise:

· Var jussen fleksibel nok, men samtidig fast nok til at innbyggerne ble beskyttet mot uforholdsmessige inngripende tiltak under pandemien?

· Hva må til for at de mest sårbare i befolkningen vernes bedre under neste krise?

· Hvordan kan utviklingen av rettsregler sikre tilstrekkelig legitimitet og tillit i befolkningen i krisetider?

*Dessverre er svaret på det første spørsmålet nei. Grunnen til det er at myndighetenes evaluering av pandemien ikke tar utgangspunkt i følgende grunnleggende premiss; At det ikke var viruset som stengte samfunnet. Det var det **jussen** som gjorde. Det var stor usikkerhet rundt viruset i begynnelsen av pandemien, men etter hvert synes det som om man møtte viruset med rettsregler nesten litt på autopilot.*

Boken «Kriseregulering-Lovgivning under koronakrisen» (Høgberg, Holmøyvik, Eriksen- Fagbokforlaget 2023) er overlevert Justis- og beredskapsdepartementet ved statsråd Enger-Mehl. Boken er resultatet av et samarbeidsprosjekt mellom de juridiske fakultetene i Norge. I denne analyseres lokale og sentrale myndigheters rettslige håndtering av koronakrisen. En slik evaluering har norske myndigheter så langt ikke initiert. Juristforbundet viser innledningsvis til det vi har skrevet og foreslått i vårt innsendte hørings svar til Høring - NOU 2023: 9 Generalistkommunesystemet:

(...)

På over 900 sider gir «Kriseregulering-Lovgivning under koronakrisen» et helt annet inntrykk enn koronautvalgets evaluering av de rettslige rammene for pandemihåndteringen. Juristforbundet oppfatter koronautvalgets evaluering av jussens rolle under pandemi-håndtering som svak, mangelfull og skjønmalende. På tross av at jussen var det viktigste verktøyet for å stenge samfunnet og hvor det er dokumentert at både saksbehandlingsregler ble brutt, høringsinstituttet ble klart svekket, individets rettigheter ble skjematisk vurdert og jurister mange steder ble satt på sidelinjen som beskyttere av befolkningens rettssikkerhet. Det er vanskelig å forstå at en rettsstat ikke retter mer oppmerksomhet mot disse problemstillingene i sin evaluering.

(...)

Ved håndtering av kriser er det krisehåndteringen som skal tilpasses Grunnlovens prinsipper og ikke prinsippene som skal tilpasses krisen. Et

virusutbrudd og utelukkende medisinskfaglige vurderinger kan ikke innebære at man lempet på demokratiske grunnprinsipper. Juristforbundet viser til hva som er beskrevet tidligere om behovet for forsvarlige høringsprosesser og demokratisk legitimitet. Så lenge grunnleggende regler blir fulgt så øker også tilliten til beslutningene som fattes og etterlevelsen av reglene øker. I en stadig mer polarisert verden ble det norske «tillitssamfunnet» trukket frem som noe av det viktigste ved håndteringen av pandemien. Forutsetningen for denne tilliten er at innbyggerne er trygge på at spilleregler blir fulgt, uansett hvem som sitter med den politiske makten. Og at domstolene sikrer at rettigheter og plikter gjelder for alle innenfor rammen av menneskerettighetene og Grunnloven. Hvis man begynner å utfordre de grunnleggende demokratiske og rettsstatlige spillereglene så risikerer man også at samfunnet blir mer polarisert og at etterlevelsen av regler også blir redusert.»

Vår høringsuttalelse kan leses i sin helhet her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-2023-16-evaluering-av-pandemihandteringen-rapport-fra-koronautvalget/id2985289/?uid=a3f84dd4-ff02-41e4-b464-c0989f5af457>

Vi anmoder på det sterkeste om at disse grunnleggende prinsipper og verdier for opprettholdelse av rettsstaten vår tas med i komiteens og Stortingets videre arbeide med dette lovforslaget, og særlig det kommende varslede større lovarbeidet.